

H A J D U F Ö L D

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra . . . . . 50 K Félévre . . . . . 220 K
 Negyedévre . . . 110 K Egész évre . . . 440 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 2 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-48 SZÁM.

Zsidó gimnázium

Különféle hírlapi közleményekből immáron kétségtelennek látszik, hogy a jelenlegi kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere engedélyt adott egy itt, Debrecenben, az 1921-22. tanév elején megnyitandó zsidó gimnázium létesítésére.

Bizonyos, hogy az érvényben levő törvények rideg paragrafusai szerint ez jogos cselekedet volt. Már az 1868. évi XLIV. t.-c., mely a nemzetiségi egyenjogúságról szól, foglal magában rendelkezéseket az iskolák felállítására való jogosultság tekintetében. (V. ö. ezen törvény 14., 17., 18., 26-ik §-ait.) A 26. § eleje ugyanis szóról-szóra így hangzik: „Valamint addig is jogában állott bármely egyes honpolgárnak, épen úgy, mint községeknek, egyházaknak, egyházközségeknek, úgy ezentul is jogában áll saját erejükkel, vagy társulás útján alsó-, közép- és felső-tanodákat felállítani.” Továbbá az 1883. évi XXX. t.-c., mely a középiskolákról és azok tanárainak képzéséről szól, általában épségben hagyta mindazon jogot, mely az iskolák felállítására vonatkozólag annak előtte törvényekben szabályozva vagy hagyomány szerinti élt, csupán azt kötötte ki 54. §-ában, hogy azok, akik új középiskolát akarnak felállítani, ezt a szándékukat legalább 4 hónappal a tervbe vett megnyitás előtt bejelentik a vallás- és közoktatásügyi miniszternél és felterjesztik az intézet szervezeti szabályait, tanrendjét, tanerőinek számát, helyiségeinek kimutatását és tanszerekkel való felszerelését. Ime ezekben ismertem röviden törvényes feltételeit egy újonnan felállítandó középiskolának. Nem kétkeltem, hogy mindezeket a §-kat a debreceni zsidóság pontosan megtartotta, azok szerint járt el és annyira jutott már az itteni zsidó gimnázium ügye, hogy a vasárnapi „Egyetértés”-ben már hivatalos hivatalos hirdetés jelent meg, mely szerint az 1921-22. tanévre az első gimnáziumi osztályba való jelentkezéseket is elfogad a zsidó hitközség.

Hát a holt betűk dermedt értelmében — ismétlem — ez jogos törvényes eljárás volt a vallás- és közoktatásügyi minisztertől. De „a betű ő, a lélek az, ami megelevenít.” És mi állítjuk és hirdetjük, valljuk és terjesztjük azon meggyőződéseinket, hogy a fent idézett törvények igazi szellemével nem fér össze egy olyan engedély, amely Debrecenben 1921-ben zsidó gimnáziumot enged létesíteni. 1868-ban és még inkább 1883-ban már benne usztunk abban a liberális áradatban, mely az 1894. évi egyházpolitikai javaslatok után tulzott és szélsőséges liberálisussá fokozódott, de a vezetők és vezetettek, törvényhozók és polgárok, miniszterek és magánemberek nagyobb részénél ez az irányzat feltétlenül jóhiszemű világnézet, eszményies gondolkodás volt, amely épen abban vélte és remélte ezen hyperliberalizmus jogosságát feltalálni, hogy ezuton hitte elérhetőnek a magyarságnak, egy husz-harmincmilliósgyermelű, egyérszül és egyakaratu nemzeti államnak a biztos megerősödését, illetve kialakulását. Ennek a messze utnak becsületes és nyíltan mutogatott vezérő csillaga a magyar nemzet nagysága volt. Ez a cél lebeg benne azon idők minden törvényében. Hát vajjon ezen igazi szellemével ama fent említett 1868. és 1883-ik évi törvényeknek összeegyeztethető-e egy olyan törekvés, mely itt Debrecenben külön zsidó gimnáziumot akar létesíteni? Hiszen van itt 3 középiskola, abban tanulhat minden arattermetű ifju. És ha vallási okból próbálnák ezt a kívánságukat a zsidók megvalósítani, arra

azt kellene mondanunk, hogy nem őszinte ez az érvelésük, mert egyfelől hitoktatók útján gondozhatják, amint eddig is gondozták gyermekeik lelkét, másfelől 1883-tól egész a háboru kezdetéig csak egy zsidó iskolát állítottak fel nálunk (a vágújhegyi reáliskolát) bizonyosságául annak, hogy az eddigi középiskolákban is elérhették mindazt, amire nekik szükségük volt. Mert a magyarországi zsidóság maga is érezte, hogy ugyanazon 1868. évi XLIV. t.-c. egy másik §-a, t. i. a 17-iknek a második része, egyenesen ő ellene beszél. Ez ugyanis így hangzik: „De a közoktatás sikere a közművelődés és közjólét szempontjából az államnak is legfőbb célja lévén: köteles ez az állami tanintézetekben a lehetőségig gondoskodni arról, hogy a hon bármely nemzetiségű, nagyobb tömegekben együtt élő polgárai az általok lakott vidék közelében anyanyelvükön képezhessék magukat egészen addig, hol a magasabb akadémiai képzés kezdődik.”

A törvény ezen magyarázata világosan rámutat azon helyzetre, amelyben igényelhető egy külön nemzetiségű középiskola. De viszont azt senkisémm állíthatja, hogy a zsidóság akár Debrecenben, akár másutt Magyarországon, akár most, akár a háboru előtt, ne bírta volna magát egészen az akadémiai fokig továbbképezni, mivel a zsidóság a magyar nyelvet mindenütt beszélt és beszél. Ugyhogyz ez a törvényes rendelkezés szólt az oláhoknak, a szerbeknek, a szászoknak stb., de nem szólt, mert nem is szólhatott a zsidóknak. Szóval, ha a miniszter azoknak a törvényeknek az igazi szellemét, éltető lelkét vizsgálta volna és értette volna meg, már akkor sem ndott volna a holt betűk alapján ilyen engedélyt soha ki a kezéből.

De — és itt jön a fő, a döntő, a legelső szempont — ezen törvények óta átéltek a nagy háborut, a kommunizmust, a feldaraboltatásunkat és mindezen iszonyatosságok főtényezőjé-

nek felismertük a zsidóságot. Ezt a nemzetközinek látszó, de valójában legsovénőbb fajt, ezt a külső és belső ellenségnek legveszedelmesebbjét. Mi hajlandók vagyunk, mint tudományos feltevést ha délibábos játék alakjában is, elfogadni azt, hogy a zsidóság csak vallásfelekezet, beleerőszakolhatjuk magunkat azon nézetbe is, hogy mostani lezüllésünknek a zsidóság nem tulnyomó részben, csak töredékben, vagyis — beszéljünk az ő üzleti nyelvükön — nem kilencven, nem ötven, csak tíz százalékban az okozója, de meggyőződéseink ezen durva guzsbakötései után sem bírjuk azt megérteni: miért szükséges és miért sürgős ennek a tízszázalékos ellenségünknek a kulturális megerősítése? Botor együgyűség az, ha egy palota romjaiból valami kis viskót tákolunk össze és akkor jókedvünkől felgyújtjuk ennek a fedelét, had égjen le ez az egyetlen szárnyékunk is. Vakmerő kihívása a sorsnak, hogy itt, Tiszántul, ahol mi tudjuk, mert érezzük, milyen erővel és mennyi akadály elhárításával küzdünk a nagy magyar ujjászületésért, egy új világtörténeti hírességet igénylő turáni renaissance-ért, dobjuk bele a feslő, nyiladozó magyar pusztá növényzetébe a faló, a pusztító, a mindent lerágó sáskák petéit. Orcapirító megszegyenülés, hogy midőn országunk a keresztyén világ irigy és egyben hálás figyelmeztése közben felvetette az elhatalmasodott zsidóság ellen a harcot, akkor egy óriási többségében keresztyén nagyvárosának, a kálvinista Rómának, a szívében ujra Judáscsókot lop a szenvedő, mártírságot járt magyarság elárulására.

Mégha az 1868 és 1883-ik évi törvények igazi szelleme kívánna, sőt követelné is itt, Debrecenben, egy zsidógimnázium felállítását, akkor is a mai idők egész keresztyén magyar lelke tiltakozik egy ilyen terv megvalósítása ellen. De nemcsak tiltakozik, hanem cselekedni is fog.

Tárgyalják az indemnitást

Ismét a Beniczky-ügy - Az emigránsok destrukciója ellen

A mai ülést 11 órakor nyitotta meg Rakovszky István elnök

A Ház az örlési és forgalmi adóról szóló törvényjavaslatot harmadszori olvasásában is elfogadta. Következik az indemnitás folytatolagos tárgyalása.

Szerényi József báró: Ezelőtt három hónappal a költségvetés általános vitája során azt mondogta, hogy súlyos válság fenyegeti a magyar ipart. Már akkor intette a kormányt, hogy ha nem történnek intézkedések, akkor a gyárak rövidesen meg fogják szüntetni működésüket. Azután a kivitel kérdésének teljes elhanyagolása, elhibázása, másrészt a pénzügyminiszter valutapolitikája lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy az ipar és a kereskedelem ma is súlyos és válságos helyzetben van. Már akkor megállapították, hogy nincsen kizárva a korona visszaesése, amely azonban nem tvékenységnék az eredménye. Mert a pénzügyminiszternek az eredménye. Mert a pénzügyminiszter bár mit csinálhat a maga egyoldalú politikájával, hogy a nemzetből az utolsó cseppet is kiszajtolja, és hármít is fog ezután is csinálni, meddő lesz minden törekvés a valuta javítására, amíg a valuta gazdaságilag megalapozva nem lesz.

— A pénzügyminiszter elhibázta a sorrendet. Előbb kellett volna gazdaságilag megalapozni az országot, hogy arra egységes pénzügyi politikát építhessen. A másik oka a valuta romlása, amely államháztartásunk rendezését

megakadályozta és pedig egyrészt azért, mert hiányzik annak alapja, a pénzügyminiszter által annyira hangoztatott takarékosagra való törekvés. Hegedüs Lőrán pénzügyminiszter azon kijelentése, mely szerint neki póthitelre szüksége nem lesz, — már is át van vágva a javaslatban. Nem tudja az államháztartásba a takarékoságot bevezetni. Csak nemrégén intette el a nemzetgyűlés egyhangu határozatával a kereskedelemügyi miniszter nagyon helyes javaslatát, amelyben 300 millió koronát kért a kislakások építéséhez. En szerintem sokkal súlyosabb ez, mint bármilyen póthitel. Érzem, hogy pénzügyi helyzetünk nem javulni, csak romlani fog. Valutánk javulása nem bizonyos addig, amíg gazdasági politikát nem folytatunk. A mostani pénzügyi politikánk nem helyezkedik a közgazdaságra. Valutánk romlására tényleg nagy hatással voltak azok a hírek, amelyek részint Párisból, részint Bécsből érkeznek. Ezek a hírek a jóvátételi bizottság követeléseire vonatkoznak, amely Magyarországtól 15 milliárd aranyfrankot követel. Ha a bizottság abból a téves felfogásból indul ki, hogy Magyarországból még többet is ki lehet sajtolni, akkor ezen balhite miatt önmagát is tönkreteszi a győző. Legyen szabad a pénzügyminiszterhez és külügyminiszterhez fordulnom azzal a kérdéssel, hogy hajlandó-e kellelő tájékoztatni ezen hírekről bennünket. Tette valami intézkedést a kormány arra nézve, hogy

a nagyhatalmakkal helyzetünket feltárja? Hajlandó-e tisztázni, hogy ezek a követelési hírek mennyiben felelnek meg a valóságnak? Ha van ezen utóbbiakról tudomása, tárja azt a Ház elé. Mindenben koncedálom a kormány intézkedését, de egyben súlyos hibát követett el, t. i. amikor a kormány a budapesti nagy pénzügyintézeteket érintette.

A miniszterelnök ur támadása velünk szemben igaztalan volt, mert a magyar pénzügyintézetek mindig arra törekedtek, hogy a magyar közgazdaságot támogassák. Helyzetünk javulásának alapja az export megteremtése és a szabadforgalom biztosítása. Minden megoldási lehetőség csak a szabadforgalom által lehetséges. A kiviteli illetékek eltörlését feltétlenül kívánatosnak tartom.

Azután foglalkozik az áru forgalmával. Az ország gazdasági helyzetének fellendítése csak nagyobb termeléssel érhető el ugyszintén a munkanélküliségnél is emiatt vannak nagyobb nehézségek. A javaslatot *elfogadja*.

Ezután *Tomcsányi Vilmos* igazságügy-miniszter tett jelentést a Háznak a közelmúltban a parlamentben félretett, rég elavult dolgokról. A kormány *Beniczky* vádjával kapcsolatban megindította a vizsgálatot. Mindazok, akik annak idején oly hangosak voltak, felvannak szólítva, hogy adatokkal szolgáljanak. Az ügyészség *Beniczkyt* felszólította, szabályszerűleg, egy irodaigazgató által, hogy jelenjen meg az ügyészségen. *Beniczky* Ödön a megidézést az ismeretlen tettes által elkövetett bűncselekmény tárgyában, visszautasította. Felolvassa az irodaigazgató jegyzőkönyvét, amelyből kitűnik, hogy hogyan történt a kézbesítés. *Beniczky* az idézést azzal utasította vissza, hogy talán a kir. ügyész felkereshetné őt ebben az ügyben. Az irodaigazgató azt a választ adta erre neki, hogy nem méltóztatik az idézésre megjelenni? *Beniczky* azt válaszolta: nem. (Nagy zaj a Ház mindkét oldalán).

Bethlen István gróf megállapítja, hogy *Beniczky* politikai célból hozta elő délelőtt a dolgokat.

Az igazságügyminiszter ez után két törvényjavaslatot nyújtott be. Az egyik Magyarország *irodalmának és művészetének védelméről* szól, amelyet az osztályok mellőzésével a külügyi és igazságügyi bizottsághoz tesznek át jelentéstétel végett. A másik törvényjavaslat a *szerepjogóról* szól, amelyet szintén az osztályok mellőzésével, az igazságügyi bizottsághoz tesznek át jelentéstétel végett.

Az igazságügyminiszter benyújtott még egy törvényjavaslatot a *hazadurók felelősségéről*, amelyet az igazságügyi bizottsághoz tettenek át. Azonkívül egy másik törvényjavaslatot is, amely az *országgyűlés felsőházáról* szól. Ez a közjogi bizottság elé került jelentéstétel végett.

Ezután *Beniczky* Ödön bejelenti, hogy az ügyészség idézésére azért nem jelent meg, mert aznap délelőtt fél 10 órakor a mentelmi bizottsághoz volt idézve. Ekkor kérte az ügyész urat, hogy lakásán keresse fel, mivel azt az őriási aktacsomót az ügyészségre magával nem viheti.

Elnök szünetet rendelt el, majd *Kenéz Béla* alelnök napirendi indítványt tesz. A legközelebbi ülés holnap 10 órakor lesz. Ezután áttértek az interpellációkra.

Karafiáth Jenő vázolja azt a destruktív munkát, amelyet a kisanantant államaiban léptenyomon tapasztalhatunk. Interpellációjában kérni a külügyminisztert, hajlandó-e a kormány rámutatni azokra a jelenségekre a külföld előtt, amelyek a belgrádi és bukarostói eseményeket előidézték, melynek szálai a moszkvai szövetséghez vezethetők vissza. Kérni továbbá a külügyminisztert, hogy van-e tudomása arról, miszerint a nemzetgyűlés zárt titkait a külföldi lapok kolportálják s hajlandó-e az osztrák kormánytól sürgős lépéseket megtenni azért, hogy a külföldi sajtóban a magyar kormányt támadó cikkek meg ne jelenhessenek. Továbbá hajlandó-e intézkedni azért, hogy az utódállamok megszállott területein a pártatlan magyar sajtó termékei szabadon terjeszthetők legyenek.

Bánffy Miklós külügyminiszter: Az egész világ megbotránkozással vette tudomásul azt a merényletet, ami Belgrádban történt. Mind-

ezeke figyelmeztettük szomszédainkat, figyelmeztettük őket azokra az aknamunkákra, amelyek Európa társadalmának bázisait, alapjait tönkre teszi. Mi megtettük kötelességünket. Annyi bizonyos, hogy a kisanantant államainál is megértésre fog találni ezen kijelentésem. Mindig azon az alapon állunk, hogy a harmadik internacionáléval szembe kell szállnunk. A sajtótermékekre vonatkozólag felhívtuk a külföldi figyelmét. A belgrádi és bukarostói események voltak azok a súlyos tényezők, amelyek megértették velük a mi előre bejelentett sejtelminket és felhívták a külföldi figyelmét ezekre az aknamunkákra. A sajtókérdésben a marienbadi tanácskozás során történt megbeszélés.

A választ úgy a Ház, mint az interpelláló tudomásul vették.

Dr Paczek Géza a kunmadarasi jegyző felfüggesztése ügyében interpellál.

Ráday Gedeon belügyminiszter válaszában kijelenti, hogy be kell várni, amíg a közigazgatási bíróság döntését ebben az ügyben

meghozza. A választ a Ház és az interpelláló képviselő tudomásul vették.

Ezután *Turi Béla* terjeszti elő interpellációját, amelyet a külügyminiszterhez intéz a jugoszláv hatóságok részéről elkövetett atrocitások ügyében.

Bánffy Miklós külügyminiszter válaszában kijelenti, hogy a kormány mindent megtett és megtesz a belgrádi kormánytól, hogy az atrocitásokat megszüntessék s az adott esetben pedig a népszövetségél fog előterjesztést tenni.

A választ úgy az interpelláló képviselő, mint a Ház tudomásul vették.

Csernus Mihály interpellációjában kérni a földmivélsügyi minisztert, hogy van-e tudomása arról, hogy a selyembeváltó gyárak, amelyek főleg zsidó-kézben vannak, a beváltási ár közvetlenül a beváltás előtt 100 %-al rönkáltak, miáltal a termelőket igen nagy kár érte. Az interpellációt kiadták a földmivélsügyi miniszternek.

Az ülés vége fél 3 órakor volt.

A vörös főispán büntetését helyben hagyták

Handler Gyula bűnügye a kir. ítélőtábla előtt

A debreceni kir. Itélőtábla, mint fellebbviteli bíróság *Kulin Imre* tanács-elnök elnöklete alatt tegnap tárgyalta Debrecen volt forradalmi kormánybiztos-főispánjának *Handler Gyulának* bűnpörét.

Dr. Lakner Géza kir. ítélőtáblai bíró volt az ügy előadója, a vádat *Hangel Károly* főügyész-helyettes képviselte, míg a védelmet *dr. Hódy Béla* ügyvéd látta el.

Handler Gyulát tudvalevőleg izgatás bűntette, két rendbeli lázadás vétsége, három rendbeli hatóság elleni erőszak, egy rendbeli orgazdaság bűntette, két rendbeli zsarolás bűntette miatt a debreceni kir. törvényszék ötös tanácsa a múlt év. május 26-án hat évi börtönrre ítélte. Ez év februárjában *Handler Gyula* a debreceni kir. törvényszékhez újrafelvételi kérvényt adott be, mely kérelmének a kir. tör-

vényszék helyt adott és ügyét április 14-én újra tárgyalta. Ez alkalommal a kir. törvényszék *Handler* kilenc rendbeli zsarolás bűntette miatt 6 évi börtönrre ítélte.

Ez ellen az ítélet ellen *Handler Gyula* fellebbezett és fellebbviteli ügyét tegnap tárgyalta le a kir. ítélőtábla.

Dr. Lakner Gyula ítélőtáblai előadó bíró az alapítélet ismertetése után az újrafelvételi tárgyalás adatait ismertette, melynek során egész sereg tanu vallomásairól felvett jegyzőkönyveket olvasta fel.

A perbeszéd elhangzása után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza, mely után fél 2 órakor a kir. ítélőtábla kimondta az *alapítélet helybenhagyását*. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, míg a vádlott és a védő perorvoslaltal élt.

Friedrich mentelmi ügye

Budapest, július 20. A nemzetgyűlés mentelmi bizottsága *Kutkafalvy Miklós* elnöklete alatt ma délben 12 órakor ült össze, hogy *Friedrichnek* *Beniczky* által bejelentett mentelmi ügyében tárgyaljon. A bizottság elsősorban *Beniczkyt* hallgatta ki, majd eltávozás után az elnök ismertette a távirat létrejöttét és közölte bizonyítékait, amelyek kétségséssé teszik, hogy a távirat nem apokrif.

Budapest, július 20. (M. T. I.) A nemzetgyűlés mentelmi bizottsága ma délelőtt *Kutkafalvy Miklós* elnöklésével ülést tartott. Tárgyalás alá vette *Beniczky Ödön* nemzetgyűlési képviselő bejelentése alapján *Friedrich István* nemzetgyűlési képviselő mentelmi jogának sérelmét.

Beniczky Ödön megjelent a bizottság előtt és annak igazolására, hogy az általa a nemzetgyűlésen felolvasott távirat tényleg leközöltetett és hogy ennek a táviratnak szövegével *Magoshazy László* őrnagy és a szombathelyi körletparancsnok teljesen azonos tartalmu beszélgetést *Hughes gépen* lefolytatott, tanukul bejelentette *Teleki Pál* gróf volt miniszterelnököt és *Sigray Antal* nemzetgyűlési képviselőt, *Lehár báró* ezredest, *Köhler ezredest* és *Valion* őrnagyot. Annak igazolására pedig, hogy a budapesti és szombathelyi utvonalménén fekvő csendőrpáncsnokságok részére is *Friedrich István* letartóztatására vonatkozó parancs kiment, tanukul bejelentette *Gebhard* őrnagyot, *Lörenz József* századost és *Osváth Emil* őrnagyot.

Végül bizonyítani kívánja a bizottság előtt azt, hogy a hatóságok tényleg *Friedrich István* utazása iránt érdeklődtek. Erre nézve tanukul bejelenti *dr. Tóth László* és *Zoltán Endre* hírlapírókat azzal, hogy az ő autójukat Győrben és Pápan feltartóztatták és náluk az iránt érdeklődtek, hogy utazik-e velük az autón *Friedrich István*.

A bizottság az ügy előadójaul *Mikóvényi Jenőt* választotta meg, akinek indítványára elhatározták, hogy a bizonyítékokat be fogják szerezni.

Budapest, jul. 20. *Pallavicini György* őrnagy

ellen gróf *Bathányi Tivadar*, a Nemzeti Casino választmányához ellene kigolyózása iránt tett ügyből kifolyólag, rágalmazás és becsületsértés miatt folyamatba tette a bűnvádi eljárást és kérte a mentelmi jog felfüggesztését. — A mentelmi bizottság nem javasolja a mentelmi jog felfüggesztését, mert az ügyben politikai zaklatást lát ezidőszent fennforogni; és *Pallavicini* őrnagy a Nemzeti Casino igazgatóságának nyújtotta be indítványát, hivatkozva a Nemzeti Casino alapszabályainak ama rendelkezésére, hogy a Casino tagja csak becsületben fedhetetlen multu egyén lehet. Ezzel az ügygel a Casino ötven tagu választmánya foglalkozott. *Pallavicini* nem vitte nyilvánosságra elé a dolgot, csak az illetékes fórumon jelentette be. *Pallavicini* tehát nem követ el semmiféle becsületsértést annál kevésbbé, mert az ügyet nem is ő hozta nyilvánosságra, hanem maga *Bathányi* gróf.

Nyugatmagyarország sorsa

Budapest, július 20. A nyugatmagyarországi kérdést illetőleg a francia mértékadó körök felfogásából legutóbb csak annyi ismeretes, hogy a békés megegyezést óhajtják Ausztria és Magyarország között. Az antant a két ország közötti megegyezést minden körülmények között jóváhagyná, különben is meg akarja akadályozni, hogy a kérdéses terület átadásakor erőszakos befolyás érvényesülhessen. Ausztria és Magyarország között állandó jegyzékváltás folyik. A baranyai terület átadására vonatkozólag a leghatározottabban meg kell cáfolni azt a hirt, hogy az bármilyen összefüggésben volna Nyugatmagyarország átadásával.

Massaryk Rómában

Róma, július 20. A cseh köztársaság elnöke Rómába érkezett, ahol a király fogadta.

Antant csapatok Sziléziában

Varsó, július 20. Két olasz ezred utban van Felsőszilézia felé. A francia rajnai hadsereg parancsot kapott, hogy két hadosztály lovasságot és gyalogságot tartson utrakészen Felsőszilézia részére.

Nyilatkozat.

A „Tiszántuli Hírlap“ július 29-iki számában megjelent „Politikai üldözés“ c. cikkre, Reitz Jánosnak ugyanott megjelent „Nyilatkozatát“-ra és a „Hajdúföld“-nek július 19-iki számában megjelent „Reitz János nyilatkozik“ c. közleményre vonatkozólag a sajtótörvény 20. §-a alapján és annak megfelelő módon az alábbi helyreigazító nyilatkozat közzétételét kívánom:

Reitz János ellen hivatalos feljelentésre a földmivélsügyi miniszter rendelete alapján, még az 1920-ik évben indult meg a fegyelmi eljárás. A vizsgálat első része, amelynek során nevezett állatorvos is előterjesztette védelmét, 1921. június hóban nyert befejezést. Ezután rendeltem el a felfüggesztést, nem politikai működése, hanem okiratokkal és tanukkal bizonyított egyéb cselekményei miatt, a törvény rendelkezéseinek megfelelően. Hivatali működésében csakis a fennálló szabályok szerint járok el, pártszempontokat nem vehetek figyelembe. — A jelen esetben politikai üldözésről annál kevésbé lehet szó, mert én a kiscgazdapárt tagja vagyok, s tudomásom szerint legutóbb Reitz János is ehhez a párthoz tartozott, sőt hivatalos képviselőjelöltje is volt. A felfüggesztő határozatot a közigazgatási bizottság nyilvános ülésén tárgyalta, arról bármely újság közölhet tudósítást. En ezen ügyről egyik lapnak sem adtam le értesítést, megállapítom azonban, hogy az „Egyetértés“ által közölt szöveg a hiteles szöveggel megégyezik. Különsen visszautasítom azt a feltevést, hogy a nevezett személyen keresztül a nemzeti-keresztény irányzatot kívánám elgáncsolni, amelynek politikai letéteményese vagyok, mert az senkinek a személyi ügyeivel nem azonosítható. Azon példátlanul vakmerő és rosszhiszemű gyanúsítások miatt, melyek a szabályszerűen folytatott eljárást hajszanak, az eljáró hatóságokat pedig maffiának tüntetik fel s ily módon a hatóságok tekintélyének és a hatóságok iránti bizalomnak lerombolására alkalmasak, a büntető eljárás megindítása iránt intézkedtem.

Debreczen, 1921. július 19.

Szomjas,
főispán.

Reitz János fegyelmi ügye.

Lapunk keddi számában referáltunk olvasóinknak arról, hogy Reitz János állategészségügyi felügyelő felfüggesztették állásától, valamint arról, hogy az ügyet hosszadalmasan ismertette az Egyetértés, s végül ismertettük a felfüggesztett tisztviselőnek ez ügyre vonatkozó nyilatkozatát.

E tényekkel, mint közéleti eseményekkel nekünk, mint nyilvánosság organumának, nemcsak jogunk, de kötelességünk is volt foglalkozni. Ilyen természetű kötelességünket a jövőben is teljesíteni fogjuk, mert ezzel tartozunk olvasó közönségünknek.

Ma nyilatkozatot küldött be hozzánk Szomjas Gusztáv, Hajdúmegye főispánja, kérvén annak közlését. Ezt a kérelmet annál szívesebben teljesítjük, mert az ügy érdemében már csak azért sem óhajtunk s kezdettől fogva sem óhajtottunk állást foglalni, mert folyamatban levő fegyelmi ügyről van szó. Annál kevésbé, mert hiszen ez merőben ellenkezett volna azzal a felfogásunkkal, amit közleményünkben is nyomatékosan hangoztattunk, s amire a nagyközönséget is kértük, és kérjük, hogy az ügy felderítéséig és tisztázásáig függessze fel ítéletét.

Ez ügyvel kapcsolatba véleményt csak azon részben nyilvánítottunk, hogy helytelenítettük az ügynek a nagynyilvánosság előtti részletes ismertetését. Ezt a véleményünket ma is fenntartjuk s néhány szóval meg is indokoljuk.

A vizsgálat elrendelése, sőt a hivatali állástól való felfüggesztés sem bizonyítja még az illető tisztviselőnek bűnösségét. Számtalan példa van rá, hogy az ilyen felfüggesztett tisztviselő az eljárás folyamán teljesen tisztázta magát, a vád összeomlott, az illetőt felmentették, állásába visszahelyezték. Ezzel az ügy hivatali része annak rendje és módja szerint el is van intézve.

Nem így a társadalommal szemben. Az

emberek könnyen felejtnek, de azt, ami rosszat, megbélyegzőt egymásról csak fülhegygel is hallottak valaha, azt nagyon is megjegyzik maguknak.

Tegyük fel — hiszen legalább a vita kedvéért a felfüggesztést elrendelt főispán is felteheti — tegyük fel, hogy a fegyelmi alá vont és fel is függesztett tisztviselő ellen minden vád elesik, — mégis mi a következmény? Még évek múltán is megtörténik, hogy beszélgetés közben, ha az illető meghurcolt neve előfordul, még egész jóhiszeműséggel is felhangzik egyik-másik ember ajkáról, hogy „hm, nem kóser ember, . . . „nem emlékszem már világosan, de volt valami suskusa . . . „valami pénzhistoria, hm . . .“

Ezért helytelenítjük ha az eljárás befejezése és az ügy érdemi eldöntése előtt részletes közlések jelennek meg a lapokban. Az esetleg ártatlanul történt meghurcolásért, különösen meg a tovább is élő sanda gyanuért nagyon sovány elégtétel a hivatalos rehabilitáció. Különösen áll az kisebb, jelentéktelenebb pozícióval bíró emberre, ahol rehabilitálás nem történik olyan országos nagynyilvánosság mellett, mint az például Friedrich Istvánnál történt nemrég: az ő részére a büntető hatóságtól nyújtott elégtételről az egész világ tudomást szerzett,

Végezetül néhány szót arról, hogyan került a részletes közlés az Egyetértésbe. A vármegye közigazgatási bizottságának ülése, mely ez ügyet tárgyalta, július 11-én volt, arról — mint a főispán ur helyesen jegyzi meg — bármely újság közölhet tudósítást, mert az ülés nyilvános. Am a nevezett lap tudósítója nem volt jelen az ülésen s így értesülését más uton szerezte be. Ezzel magyarázható az az egyébként teljesen indokolatlannak látszó körülmény, hogy csak hat nap múlva (jul. 17-én) számol be róla. Hogy az értesítést nem Szomjas Gusztávól kapta, az egészen bizonyos volt előttünk, már csak a 19-iki közleményünkben kifejtettek szerint is.

A magunk részéről ez ügyvel kapcsolatban, annak végleges eldőléséig, a jövőben sem foglalunk állást.

Háziipari tanfolyamok

A földmivélsügyi miniszter az ideoi tél folyamán több tanfolyamot hajlandó támogatni az esetben, hogyha a községek, egyesületek, erkölcsi testületek a tanfolyam céljával szolgáló helyiségről, fűtés, világítás és takarításról gondoskodnak.

Tanfolyamot nyersanyaggal a tanfolyamot kérő község, egyesület stb. tartozik saját erejéből ellátni, indokolt esetben kamatmentes kölcsön utalványozását kérhetik. Mester díjazása államsegéllyel biztosítva.

A háziipari tanfolyamok célja a munkanélküliség részbeni enyhítése, azonkívül földmivelőknek a gazdaság, kert és háztartásban szükséges eszközök és tárgyak előállítására, javítása és pótlása, mellyel egyrészt szabad idejüket, főképpen a téli hónapokban, kellemes és jövedelmező foglalkozással eltölthetik, másrészt elfonjuk őket a téli semmittevéstől, az unalomtól, valamint az ebből származó vétkes szokásoktól.

Az államsegélyt igénybevenni óhajtók a földmivélsügyi miniszter urhoz címzett kérvényeket, saját érdekekben, tanfolyamok megtartására vonatkozó szándékukat, ugy ez éven, mint a jövőben, legkésőbb augusztus hó 15-ig a m. kir. háziipari felügyelőséghez, Debreczen, bejelentésük, illetve küldjék be.

Háziipari mesterek (nők), kik tanfolyamokon oktatással hajlandók foglalkozni, nevök, állandó lakhelyök, életkor, foglalkozás és igényököt nyilvántartásba vétel végett ugyanazon hivatalban sürgősen jelentsék be.

A szankciók megszüntetése

London, július 20. Az alsóházban Lloyd George kijelentette, hogy a szankciók megszüntetésének kérdése a legfőbb tanács küszöbön álló ülésén kimerítő tanácskozások tárgya lesz.

Dobog a magyar szív tul az Óceánon . . .

Négy oldalas vékonyka kis újságot hozott ma a posta. Feltűnően vékonyabbat azoknál, amelyeket világgá szokott röpíteni a hatalmas óceánjáró fenéketlen gyomra, — vékonyabbat, igénytelenebbet, de százszorta tartalmasabbat mindegyiknél. Az „Amerikai Magyarság“ minden sora éles, felhőkön, tengereken túlhatoló hangon kiáltja felénk, a pártpolitika mocsarában fildokló itthoniaknak, hogy a mértföldek ezreire, messzi-messzi idegenben hazafelé dobognak a kivándorlók szívei. Hazafelé, az ezernyi sebből vérző, drága szép magyar hazafelé. Ahol szebben dalol a kis madár, édesebben illatozik a tarka-barka virág és drágább, kedvesebb, izletesebb minden-minden, mint az új hazában . . . Egyetlen cikkét közöljük csak ennek az egyszerűségében is nemes szellemű lapnak, egyetlen egyet a sok közül és mindenkinek látnia kell, hogy odaát a haragoszöld Óceán mérhetetlen renetegén tul, „nem fajult el Árpád vére“. . . Legutolsó számában ezeket írja az „Amerikai Magyarság“:

„A magyar népet már nem kell féltetni. Megtanult egyet a legutóbbi három év alatt, amit a századok nem tudtak a fejébe verni, amit már sokszor megközelített, de amit értékeln komolyan soha nem próbált.

Megtanulta, hogy mindenben magyarnak kell lennie és mindenben csak onn politikával mehet előre. Megtanulta az utóbbi három évben hogy egy ezeréves multat tör pozdorjává az a nép, amely a modern haladással járó nemzeti hirdetést nem veszi komolyan, amely arra vár, hogy a többiek, kz önző idegenek vegyék észre az ő érdekeit.

A magyar népnek volt Árpádja, aki neki hazát szerzett; volt Szent Istvánja, aki neki vallást szerzett; volt Szent Lászlója, aki a szomszédos népeknek bemutatta; volt Könyves Kálmánja, aki törvényekkel látta el; volt Mátyása, aki alatt hatalmas katonai hatalommá nőtte ki magát; volt Kossuthja, aki a népek családjában is ismert taggá tette; volt egy küzdelmes háboruja, ahol hősiessége dacára is letört. Ezt a sok voltat aztán betetőzte egy Károlyi Mihály, aki ezt az egész multat egy aláírással leradiazta a történelem lapjairól, aki kiegyezett az ellenséggel a maga népe ellen, aki kiegyezett kommunista barátaival ismét a maga népe ellen, aki három hónap alatt sirba döntötte az ezeréves Magyarországot minden vívmányát, nevét, történeti multját, jölétét.

A magyar nép eme árulója pedig soha nem került volna ebbe az örvénybe, ha hiu ostobaságát egy percig pihentette volna csupán és ha csak egyetlen órát szentelt volna nemzetközi törekvéseinek a megfontolására. De nem tette. Vakon hitt a Kunfi és bandája „internacionális“ handabandzásában és amíg a cseh, a szerb, az oláh követ, fűt, fát megmozgatott nemzeti céljai érdekében, addig ez a megbomlott eszű áruló a franciával tárgyalta, hogy Magyarországot az „internacionális“ béke érdekében földaraboltassa; hogy a saját hazáját dobja oda prédaul annak a csöcseléknek, amely azóta csupa nemzetközi békétől áthatva szállítja el szénét, fáját, érceit és terményeit az azt megmunkáló és termelő éhes magyar népnek.

Ha a magyar sovinszia lett volna, akkor az ország még ma is az lenne, ami volt.

De így sincsen baj. Vagy ha van is csak ideiglenes az. Mert egyet elértünk a sok kinnal és ez az, hogy ma már a világ rólunk csak mint magyarokról beszél és hogy elvesztettük az osztrák melléknevünket. *Ma megvan a lehetőségünk magyar nemzeti politikát folytatni, mert mi magunk vagyunk felelősek minden cselekedetünkért.*

És kell is nemzeti politikát folytatnunk. Mert csak akkor nő a magyar név ismét nagyra, ha minden ami onnan jön, magyar jegyzéssel lesz ellátva: ha a magyar ipar, a magyar termelés gyümölcsei nem vesznek el osztrák és német kereskedők védjegyei mögött.

Aki ma hirdeti internacionálizmust otthon, az áruló és fölkötni való gazember. Aki ma biztatja a magyarokat akár az osztrák, akár a cseh, akár a román vagy a szerb szomszéd ér-

dekében valamiféle konciláns gondolkodásmódra az ismét elakarja drúlni a hazdát.

Mi ezektől a népektől semmit sem kaphatunk, ellenben ezek a mi kegyelműnkől fognak, mert piacuk, kereskedelmüket leveztő utjuk csak rajtuk keresztül lehet. A cseh áru nem kell Németországban vagy Franciaországban, mert ott abból több van. Nem kell Angliában, mert az német dolgokkal él. Nem kell itten, mert drága és a némettel minőségben itt sem versenyezhet. Egyetlen piaca csak a kelet felé lehet. Lengyelország, Magyarország és Oroszország felé. Ez az út mindaddig el van zárva amíg össze nem huzzák magukat és a letörten is hatalmas Magyarországnak jobb elbánást nem biztosítanak. Ugyanez áll a többi szomszédra is.

Magyarországnak ma módjában áll a vám-tarifa hasznos alkalmazása, mert exportját az egyáltalán nem befolyásolja, viszont importjánál kizárhatja a renitenskedő ellenség meggazdagodásának a módját. Magyarországnak ehhez ragaszkodni is kell és nevével bele kell vésni abba a sok kemény koponyába, amely még ma is lenyomásán akaratoskodik, olyan mélyen, hogy azok rettegve gondoljanak a szomszéd erejére.

Magyarnak kell ma otthon mindenkinek lenni és kimélet nélkül törni előre azon az úton, amelyen már 70 éve haladhatnánk, ha a szomszédok jóléte a magunkénál nem lett volna mindenkor fontosabb nekünk.

Jánosi

Annakidején hirt adtunk róla, hogy a Jánosi Zoltán fegyelmi ügyének elbírálására delegált tisztánemlői egyházkerületi bíróság Jánosit mint debreceni lelkészt az ellene emelt súlyos vádak és következmények alól felmentette és csupán hivatalos kötelességek megszegésében mondta ki vétkesnek, csekély pénzbüntetéssel sújtva és — ami a legfontosabb — elrendelte lelkészi állásába való visszahelyezését.

Ez az ítélet, amit feszült érdeklődéssel várt Debrecen egész társadalma, sőt mondhatni: az egész magyar közvélemény, sok megjegyzésre adott alkalmat. Megállapíthatjuk, hogy általában kínos meglepetést keltett. Sokan nem tudnak szabadulni attól a nyomasztó gondolatától, hogy ha ezen ítélet legfelső fokozatán jóváhagyatik s ennek folytán Jánosi hivatalába visszatér, mekkora mértékben fog ez a körülmény demoralizáló hatást gyakorolni a lelkekre! Aggódva vetik fel azt a kérdést, megengedhető-e, hogy az az ember, aki tavalyelőtt husvétkor a debreceni Nagytemplom szószerkéről a hívőket oly nagymértékben megbotrántozó beszédet tartott, ugyanarról a helyről, papi paláttal a vállán, hirdesse tovább az ígét, mintha mi sem történt volna. Vajjon az, aki a napi politikának nem mindig tiszta hullámaiba annyira belevetette magát, mint Jánosi; aki egy, azóta még akkori híveinek nagy tömegeitől is kárhözórtosnak felismert politikai irányzatnak annyira exponált vezérharcosa volt, mint Jánosi; aki oly nyíltan fogódzott és harcolt egy sorban azokkal, akiket egy sebekből vérző országnak csaknem osztatlan közvéleménye sújt marasztaló ítélettel, — vajjon ez a Jánosi közmegegyezésre térhet-e vissza lelképásztori szószerkébe? Meglesz-e az egyház híveiben iránta az a tisztelet és az a bizalom, mely nélkül lelkészi működés eredményes nem lehet?

A Tiszántúli Ujság melléklete gyanánt megjelenő *Hit és élet* legutóbbi számában vezetőhelyen foglalkozik ezzel a kétségkívül izgatató kérdéssel dr. Révész Imre. Nemcsak a tárgya, hanem illusztris szerzője miatt is különös figyelmet érdemel az elmélkedés. Ami az ítélet megdöbbenő enyhességét illeti, azt Révész Imre nem annak a számlájára írja, mintha az ítélező bíróság nem állana hivatala magaslatán, hanem annak tudja be, hogy a legkivá-

lóbb bíróság „sem tükrözhet mást vissza a maga ítéleteiben, mint a saját korának és a saját egyháznak közszellemét.” Ez a magyar református egyházi közszellem „az egyházi fegyelem gyakorlásának föltételeit gyaroló jogászai furfanggal kiesztelt paragrafusokhoz kötötte, magával a *szellem* lelkével pedig, evangéliumi keresztyén hittel és öntudattal, szilárd világnézettel, genfi puritánizmusu erkölcsiséggel, siralmasan csekély mértékben rendelkezett. — Jánosit pontosan ugyanaz a közszellem ítélte el így, amelyik évtizedeken át lehetővé tette neki egy olyan működésnek a kifejtését, amelynek méltó fináléja volt 1919. Husvét ünnepén a Nagytemplomban elmondott prédikációja.” Az a közszellem, mely „közönnyel hagyta belevesedni az egyház testébe ellenséges világnézetek, romboló propagandák idegen testeit.”

A cikk második részében magához Jánosihoz szól, számolván avval a lehetőséggel, hogy debreceni lelkészi állásába csakugyan visszakérül. Kéri őt, lássa be, hogy „eddig működése és az evangéliumi református keresztyén lelképásztori ideál között áthidalhatatlan úr van.” Kéri és elvárja tőle, hogy „pásztori, igehirdetői s általában közéleti működésében több legyen az építő, egyesítő, gyógyító, megértő, megbocsátó evangéliumi elem.” Majd így folytatja:

„Jánosi két év óta súlyos keresztet hordoz — mi hisszük, hogy ez a kereszt jobban megtudta vele értetni magát. A Keresztet és evvel együtt azoknak a szenvedéseit is, akiket azelőtt nem volt hajlandó besorozni az emberiség kereszttel, a Jézus igaz követői s az igazság, a szabadság és a szeretet jövődjéi közé.”

A cikk harmadik részében a debreceni egyházhoz intézi szavait, ilyképen:

„Tudjuk, hogy ez egyház tagjai közt vannak olyanok, akik Jánosi Zoltánban az üldözött mártírt és a jövő emberét látják, vannak viszont olyanok is, és valószínűleg sokkal nagyobb számban, akik nemcsak eddigi szenvedéseit tartják teljesen megérdemeltnek, de még a gondolatától is fölháborodnak annak, hogy ő rehabilitáltassék és újra szólan kezde az ígét a debreceni katedraban. Amazok sok jót (legalább is magukra nézve sok jót) várnak a működésétől, emezek mindenképpen csak rosszat. Egy van, amit senki sem vár ezidőszertől tőle és újra ténylegessé válható pásztorokodásától: *nyugalom*. Nos, mi ép azt akarjuk hangsúlyozni, hogy ez a nyugalom első és döntő sorban nem ötle, hanem az egyház tagjaitól függ.”

„... A Jánosi-problémát Debrecenben nem olyan reformátusok fogják megoldani, akik orruknaí fogva engedik magukat vezetettetni tőle; sem olyan reformátusok nem fogják megoldani, akik sárból és tövisből akarják itt megvetni az ágát. A Jánosi-probléma egyedül megnyugtató megoldását olyan debreceni reformátusok fogják előkészíthetni, akik református keresztyén lelkiismeretük tiszta belső nyugalomban, minden pártos világi szenvedélytől és érdektől függetlenül, egyedül az Anyaszentegyház Királyára függesztett szemmel fogják hitüknek és világnézetüknek igaz mérlegére tenni a Jánosi minden tettét és minden szavát — és így engesztelődnék ki vele, ha lehet, vagy itélnek fölötté, ha kell.”

Nagy elme és nagy szív nyilatkozik meg e gondolatot keltő sorokban. Az analízáló lélek-búvár és a megbocsátó pap szavai ezek. Megvalljuk, mi e kérdésben még most nem vagyunk képesek a szívnek erre a magaslatára emelkedni. Talán az elmének erre a mélységére leszállani sem.

Az osztrák háborus bűnösök

Turin, július 20. A „Stampa” arról értesül, hogy az osztrák háborus bűnösök elítélése a legfőbb tanács napirendjén szerepel.

A hazaárulók vagyona

Budapest, július 20. (MTI.) *Torocsónyi* Pál Vilmos igazságügyminiszter ma délelőtt nyújtotta be a nemzetgyűlésen a hazaárulók vagyoni felelősségéről szóló 1915. évi XVIII. t.-c. kiegészítéséről szóló törvényjavaslatát.

NAPI HIREK

Ostoba rémhírek

kerülgének ismét a levegőben és legkevésbé sem jótékony hatású fölösleges idegességgel töltik el a széles néprétegek érzelmeit. Nem kisebb országos eseményről szól, ugyanis a rémhírgyártók legújabb találmánya, mint arról, hogy ismét egy meglepő, váratlan puccs van készülődésben az államfő személyével kapcsolatban... Nevetnünk kellene ezen a zöldségretetlenségen, ha nem tudnók, ha nem éreznők, hogy a háttérben áldvaló, hitvány rendbontók és zavarcsindló törtétkök lelkellen manőverje folyik, amelyet ügyesen tudnak kamatoztatni telhetetlen zsebük számdra a láncosok és drágítók. Segítségül igyekeznek hihasználni a korona kurzusának zürichi ingadozását, amit kétségtelenül szintén az egy huron pendülők otromba mesterkedése idéz elő... A magyar társadalomnak végre öntudatos tisztánlátással kellene fellépnie ezekkel a hitvány kutmérgekkel szemben. A ravasz taktikázók és kapzsi druzsorások nem fognak elhallgatni mindaddig amíg minden egyes rémhír suttozót maga a társadalom nem ad rendőrkézre. Ez szent kötelessége ma minden hazáját szerető, becsületes magyar embernek... A pénzügyminiszter megállapította, hogy a nemzetgyűlés három napos hecce nyomta le a korona tőzsdei árfolyamát.

Ideje volna már ezeket a hecc-rendezőket alopasan elhallgattatni.

— **Városi közgyűlés.** Debrecen város törvényhatósági bizottsága e hó 22-én pénteken 9 órai kezdettel közgyűlést tart. A közgyűlésen sok nagyon fontos ügy szerepel. A közgyűlés tárgysorozatán most dolgoznak az egyes ügyosztályok és szakbizottságok.

— **Nyugalomba vonul a világitási vállalat igazgatója.** Debreceni Jenő a világitási vállalat igazgatója tegnap a polgármesterhez benyújtotta nyugdíjaztatása iránti kérvényét.

— **Eljegyzések.** Papp József—Szoboszlai Gizella, Takács Lajos—Rác Ella, Beliskó István—Balogh Zsuzsanna, Nagy József—Csige Juliánna, Molnár Lajos—Sztármári Erzsébet

— **Megszűnik a blokkrendszer.** A GOK. debreceni kirendeltségén most várják a blokkrendszer megszűnéséről és az új örlési rendeletről kiadandó miniszteri rendelet leérkezését.

— **Melich egyetemi tanár.** A kormányzó a hirneves nyelvtudós dr. Melich Jánost, az országos Széchenyi-könyvtár igazgatóját a budapesti tudományegyetem szláv filológiai tanszékére nyilvános rendes tanárrá nevezte ki.

— **A kereskedelmi malmokkal nehezen sikerül egyezsége lépni.** A kereskedelmi malmokkal a kormány tudvalevőleg tárgyalást folytatott, melynek eredményeként a malmoknak 300 métermázsas lisztet kellett volna az állam rendelkezésére beszoigáltatni. Értesülésünk szerint a tárgyalások még mindig folynak s azok olyan stádiumban vannak, hogy a malmok és az állam között a meg egyezés még nagyon messze van.

— **A köztisztviselők villanyóvadéka.** A közszolgálati alkalmazottak nemrégiben azzal a kéréssel fordultak a városhoz, hogy a villanyáram fogyasztásánál díjkedvezményben részesítse őket. Míg el sem intézték a kérést, mikor — amint egy köztisztviselő olvasónk panaszoja — ők is megkapták a felszólítást a világitási vállalatól, hogy a már bentlevő 50 korona óvadékot egészítsék ki 200 koronára. Egészítnék is, de miből? A mindennapi betevő falatot is nehezen tudják megszerezni, nehogy még ilyen holt tőkét szaporíthatnának! Vajjon mennyiben és mivel károsodnának a világitási vállalat, ha elengedné a köztisztviselőknek az óvadékemelését? Azt hisszük, semmivel; ennek az agyonterhelt osztálynak pedig nagy könnyebbség lenne, ha azt a másfélszáz koronát elsőrendű életszükségleteire fordíthatná.

— **A román földreform.** A parlamentben nagy és szenvedélyes vita után megszavazták az agrárreform javaslatot. Elvetették azonban azt a pontját, mely szerint kisajátíthatók lettek volna az idegenek és távollevők birtokai. A külügyminiszter nyilatkozata szerint ez a változás Francia-, Olasz- és Görögország közbelépésére történt.

A Kereskedelmi Csarnok sakkversenye. A hetek óta tartó, a sakkjáték nemes művészete iránt érdeklődő körökben élénk figyelemmel kísért verseny tegnap befejezést nyert. Az első és második díjat (3000 és 2000 koronát) valamint Debrecen sz. kir. város bajnoki címét 8-8 egységgel közösen nyerték: **Dulmy Barna** és **Kulcsár Kálmán**, mindketten veretlenül. A következő díjakat dr. Barabás Béla, Szabados Sándor és Reichard Sándor nyerte. Az első díj nyertese, Dulmy Barna országosan ösmert régi játékos, aki több ízben nyert versenydíjat, míg az elsőségben társa, Kulcsár Kálmán nemrégiben feltűnt fiatal tehetség.

Elmarad a tőrzene a mai napról, a katonazenekar elvezénylése miatt. Vasárnap este a vonózenekar a Bika kávéházban hangversenyez, klasszikus műsorról. Kezdeté fél 9 órakor.

Adomány a siketnémáknak. A debreceni városi fogyasztási adóhivatal és szeszüzlet személyzete 1000 koronát adományozott a siketnémák debreceni intézete javára, amiért a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratban fejezte ki köszönetét.

A német buza- és rozstermést rekordtermésnek mondják. Átlagban 12-14 mázsára számítanak, helyenkint 20 mázsán felüli a termés. A zab már kevésbé jó.

Menekült tanulók ügyelmébe. Az utlevélért jelentkezett egyetemi, gazd. akadémiái, középiskolai és más tanulókat értesítjük, hogy csakis azon esetben hajlandó a román főkonzulátus a vizumot kiadni, ha megszerzik előre utlevelüket, amelyhez mellékelendő iskolai bizonyítványuk, egy arckép és 370 korona látványdíj. Ezek behozandók a hivatalba, innen esetenként is felterjesztjük a kérelmüket. A vizum kiadása iránt az O. M. H. soronkívül intézkedik. Menekültügyi kirendeltség.

A Hajdumegyei Diák Szövetség értesíti tagjait, hogy f. hó 22-én, pénteken délután a debreceni dohánygyárba tanulmányi kirándulást rendez. Gyűlékezés pontosan 14 órakor a görög kath. templom előtt. [Attila-tér.] Vendégeket szívesen látunk.

Eltűnt kerítés. Nagy Ferenc Köntösgáti sor 26. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettesek kerítését ellopták. A rendőrség erélyesen nyomozza a tolvajokat.

A lóköltők a debreceni rendőrségen. Még 1919-ben Asztalos Ferenc nagycseréi gazdálkodó feljelentést tett, hogy ismeretlen tettesek 3 darab lovát 60 ezer korona értékben ellopták. A rendőrség a csendőrséggel karöltve nyomozott a lólopásból kifolyólag, de mindeddig eredménytelenül. Tegnap aztán a csendőrség arról értesítette a rendőrséget, hogy a lólopásra fényt derített. Ugyanis a lovakat a csendőrség nyomozása szerint **Kúdas Sándor** és **Madarász Lajos** lopták el 1919. év augusztusában és eladták Ajtai Sándornak, ez viszont eladta Hartmann Samunak, aki Gruber Béla névre passzust íratott a lovakról. Mint érdekességet említjük meg, hogy azóta, mint utóbb kiderült, Ajtai és Hartmann meghaltak. Azonban Kúdas és Madarász élnek, akik ellen az eljárás megindult. A lovak azonban mindezt ideig nem kerültek elő.

A csehek bosszúja. Érsekújvárról jelentik: Az érsekújvári főgimnázium 15 tanulója nem engedték érettségi vizsgálatra, mert a diákok a gimnázium majálisán irredenta dalokat énekeltek.

Nagyobb gondal kell eljárni az állatok bőrének lenyuzásánál. A Magyar bőriparosok országos szövetsége feliratot intézett a földmivelésügyi miniszterhez, melyben rámutat arra, hogy az egyes vágóhidakon nem fordítanak kellő gondot a vágott állatok bőrének lenyuzására, miáltal nagyon súlyos nyersbőr kerül feldolgozásra. Ez nem csak hogy erősen megbénítja a magyar bőriparat, de annak nivóját, szemben a külföldi kitűnően feldolgozott bőrral, erősen leszállítja. Ennélfogva, most a miniszter leiratot intézett a polgármesterhez, melyben felhívta a polgármestert, hogy a vágóhid igazgatóságát utasítsa, miszerint a levágott marhák bőrének lenyuzása körül nagyobb körültekintéssel járjanak el.

Olasz földben nyagvó magyar hősök. Budapestről jelentik: Triest-i konzulátusunk hivatalos értesítése szerint az Olaszországban elesett katonák holttesteinek hazaszállítását az olasz kormány jelenleg nem engedi meg. Az időpontot egy később kiadandó rendeletben fogják megjelölni. Hiábavaló utazások elkerülése végett a honvédelmi miniszterium felhívja e körülményre az érdekeltek figyelmét.

Házasságkötések. Lusztig Sándor-Balla Margit, Balog Misály Egri Róza, Nagy Géza-Nagy Erzsébet, Kelemen Lajos-Oláh Margit, Nagy Gábor N. Bálint-Terézia, Tóth Bálint-Horváth Julianna, Nagy József-Tóth Mária, Bernáth József-Burai Julianna, Mészáros Sándor-Szentesi Julianna, Kozma Mihály-Kozma Mária, Csernus József-Mezősi Mária, Nadasai József-Bottyán Erzsébet, Jány Lajos-Forgács Katalin, Tompa Ferenc-Mráz Rozália, Silimon László-Heller Hermína, Sipos Rihárd-Zádor Mária, Schwartz Ignác-Somogyi Mária, Erdélyi Károly-Szántó Zsuzsanna, Györi Géza-Turoi Papp Mária, Mndel Jenő-Szender Matild, Kósa Lajos-Kecskés Erzsébet, Tillet Mihály-Pálinkás Janka-Hékei Szabó László-Jeszko Etelka.

A baranyai helyzet. Jaksu jugoszláv volt államtitkár szombaton délelőtt huzamosabb ideig tárgyalt Pécsen. A baranyai Magyar Újság egyik munkatársa előtt Jaksu jugoszláv volt államtitkár a következőképp nyilatkozott: A tárgyalásokról addig érdemlegesen nem nyilatkozhatom, míg a belügyminiszter urnak a Pécsre vonatkozó döntése nyilvánvaló nem lesz. A döntésről, ha egyáltalán ilyenről lehet szó, érdemlegesen felelni nem lehet. Pribisevic belügyminiszter most vasárnap két heti szabadságra utazott el, ez kilátástalanná teszi azt, hogy a pécsi kérdésben két-három hét alatt tisztázódjon a helyzet. Az S. H. S. kormány el akarja kerülni még annak a látogatását is, hogy a baranyai kérdésben kortesfogásokra volna szükség. Szerbiában nagyban folyik az agrárreform végrehajtása és ha a baranyai nép is erősen kívánna ennek az életbe lépését, úgy azt hiszem a belgrádi kormány nem fog ez ellen kifogást emelni.

A postaaltisztek hangversenypróbája. amit szombaton tartottak, úgy anyagilag mint erkölcsileg sikerrel járt. — A jótékony célra Szliuka István szikvizgyáros 150 kor., Pacelt Gyula 46 koronát fizetett felül, amiért ez uton mond köszönetet a rendezőség.

Áruminta vásár. Az utód államok mind jobban és jobban mozogódnak az irányban, hogy a kelet európai kereskedelmet a kezükbe ragadják. Ezen törekvéstükét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 24-én Lembergben, Kolozsváron és Bukarestben nagyszabású áruminta vásárt rendeznek.

Meglopták alvásközben. Tömösvári István Kut-utca 116. szám alatti cipész feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap éjszaka ismeretlen egyének bemásztak lakása ablakán és a szobában alvó Jolánka leánya mellől ruháit ellopták. A rendőrség megindította a nyomozást és a detektívek már nyomon is vannak. Minden jel arra vall, hogy a betörést egy, a házban is ismerős, cigányasszony követte el.

A pénzbírságok felemelése. Mivel a pénz belső értéke a háború s az azt követő forradalmak miatt nagymérvű eltolódást szenvedett, szükségessé vált, hogy a büntető és egyéb más törvényekben megállapított pénzbüntetések és bírságok mértékét ehhez képest felemeljék. Az 1921. XXVIII. t. c. erre vonatkozólag a rendőri büntető eljárás tekintetében úgy intézkedik, hogy a mezőrendőri és ordei kihágások 200 koronáig tartoznak a rendőri büntetőbíráskodás hatáskörébe, míg a büntetőparancs s egyéb, a rendőrbíráskodás által kiszabható pénzbírságok értékhatárát általában az eddiginek tizszeresére emeli fel.

Hálálózások. Szilgyi Gábor 63 éves, Hüse Erzsébet 2 éves, Dolák István 2 éves, Filger István 5 éves, Hajdu X. 1 napos, Kree Katalin-14 hónapos, Loss Ilona 14 hónapos, öz. Kósa Jánosné Erdélyi Zsuzsanna 74 éves, Reich József 3 hónapos, Farkas István 22 éves, Barna Imre 29 éves, Adrigán Izabella 2 éves, Varga Julianna 2 éves, Bányai Lajos 64 éves, Kunstár György 50 éves, Karca Mihályné Szatmári Julianna 30 éves, Szelmák Erzsébet 1 éves, Illós András 42 éves, Sági Károly László 20 hónapos, Nagy Ilona 1 éves, Flórián Klára 1 hónapos, Oláh Julianna 11 éves, öz. Török Anasztáz Békés Mária 71 éves.

A Gazdag Cirkusz pénteken este fél 9 órakor kezdi meg világvárosi műsorról előadásait a Széchenyi-téren. Jegyek a Bódogh cukrázdában válthatók.

Világkongresszus Karcagon. A keresztény ifjusági egyesületek folyó hó 24-től 28-ig Karcagon világkongresszust rendeznek. A kongresszuson részt vesz a magyar kormány képviselője is, azonkívül számos külföldi vendég is.

Hirdetmény. Ertesítjük Debrecen város közönségét, hogy a közeletvámszedési-jog újbóli engedélyezésére vonatkozólag kiadott 69721-1921. K. M. számú „Engedély okiratban” a vámdíjak II. csoportjába sorozott áruk után a métermázsánként — leírési té edéssből — 80 fillérben jelzett vámdíjat a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur 60 fillérre helyesbítette, illetőleg állapította meg.

A csendőrvértanuk emlékünnepe. Pongrácz Aladár csendőrszázados és három társa emlékére a bajtársi kegyelet emléktáblát állított fel, melyet ma délelőtt a püspökladányi temetőben ünnepély keretében lepleznek le. Az ünnepségre Debrecenből egy a polgári, mint a katonai társadalom több jeles tagja ma reggel Püspökladányba utazott.

D'Annunzio Fiuméért

Zürich, július 20. (Bud. Tud.) D. Annunzio azt az utasítást adta legionáriusainak, akik a Baross-kikötőt megszállva tartják, hogy onnan parancsa nélkül semmiesetre se vonuljanak ki.

A földváltás

Budapest, július 20. (MTI.) A nemzetgyűlés pénzügyi és földmivelésügyi bizottsága ma délután tartott együttes ülésében folytatta az ingatlan vagyonsváltásról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. Hegedűs Lóránt pénzügyminiszter az együttes bizottság elé a vagyonsváltásul fizetendő buza mennyiségre, vagy földre nézve új táblázatot terjesztett, amely felett hosszabb vita volt. Többek hozzájárulása után az elnök szavazásra bocsátotta a kérdést, mire a bizottság nagy többséggel elfogadta a pénzügyminiszter által most beterveztett táblázatot. Ezután folytatták a javaslat részletes vitáját.

A trianoni béke

Páris, július 20. A nagykövetek tanácsának mai értekezlete, amelyen Herrick amerikai nagykövet is résztvett, a legközelebbi ülést tüzte ki a trianoni szerződés életbeléptetésének határidejéül. A ratifikációs okmányok kicserélése július 26-án lesz.

SPORT.

Kerületi tanácsülés. Az MLSz. kerületi tanácsa folyó hó 22-én, pénteken délután 6 órakor már az új helyiségben. (Arany Bika, félemelet 16. sz.) tartja folyó havi tanácsülését. A tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése a múlt ülésről. 3. Az elmúlt bajnoksági évről szóló titkári jelentés. 4. KSE felebbezése a DVSC mérkőzésen kiállított játékosok ügyében. 5. Vidéki autonómia alapszabály tervezetének tárgyalása. 6. Gyökeres Ferenc előterjesztése az állandó munkaerő alkalmazása ügyében. 7. Kerekes Géza jelentése a szombathelyi mérkőzés ügyében. 8. Fegyelmű bizottság jegyzői tisztségének betöltése. 9. Javaslat a II. számú intéző bizottság felállítására tárgyában. 10. Gazdasági bizottság jelentése a hivatalos helyiség bérbétele s felszerelésének beszerzése tárgyában. 11. Pénztári jelentés.

Birkózás. Felhívom a helybeli sportegyesületek birkózó szakosztály elnökeit, hogy folyó hó 22-én péntek este 8 óra Péterfia-u. 76. a DTE tornacsarnokában megjelenni sziveskedjenek. Kerületi előadó.

Felkérem a DTE összes birkózót, hogy tekintettel az augusztus 7-én tartandó kerületi bajnoki versenyre a tréning napokon jelenjenek meg. Szakosztályi előadó.

SZÍNHÁZ.

Színházak és mozgószínházak közleményei:

Magyar leventék. A m. kir. Ludovika Akadémia június 24-én, az ellenforradalom második évfordulója napján Horthy Miklós kormányzó, József főherceg, Augustya főhercegnő, az ország előkelősége és nagy közönség jelenlétében megtartott nagy ünnepélyt filmen bemutatja vasárnap az Uránia.

Amerikai film az Apollóban. Vissza a paradicsomba, dráma 6 felvonásban. bámulatos felvételek, a színészek kitűnő játéka jellemzik ezt a filmet ma utoljára mutatja be az Apolló 7 és 9-kor.

A tőzsde

Értéktársaságok jul. 19. (MTL) Berlin 780, Holland 192.— Newyork 609, London 2184, Páris 4705, Milánó 27.—, Brüsszel 4620, Koppenhága 94.—, Prága 775.—, Budapest 180, Zágráb 375, Bukarest 835, Varsó 33, Bécs 080, Osztrák lebélyeg 80.

Budapesti árszámok jul. 20. (MTL) Magyar hitel 1575 Osztrák hitel 615, Angol-Magyar bank 815, Leszámit. bank 825, Magyar-Olasz bank 300, Jelz. hitelbank 270 Keresk. bank 6250, Pesti hazai első 19500, Borsodmiskolci 2500.

Váltók. Napoleon 990—995, Angol font 1170—1190, Dollár 305—315, Francia frank 2430—, Márka 400—, Lira 1390—1410, Osztrák kor. 38—, Rubel 37—38, Lei 420—430, Sokol 410—20, Svájci frank 5400—50 Korona dinár 750—770, Frank dinár —790, Longyel márká —16.

Terményjelentés. (július 19.) A hangulat ma határozottan nyugodt volt, a forgalom csendes. Új Buza 1080, de vevők tartózkodók voltak. Rozs nyírvidéki 775, tengeri rosszabb minőségű 775-900, új tengeri 1050 ab Budapest, ózab Budapestről 1075, új zab 1030 ab állomás, sórárpa 1050—1100, takarmányárpa 950, repcében erős forgalom volt kiviteli célokra 1300, fehér bab 900-ra emelkedett.

Bortársjelentés. (július 19.) Felhajtás 1300. Árak prima nehéz 75—76, közép 70—73, könnyű 54 64, zsír 108, sózott szalonna 92, füstölve 106, lehuzott sertéshús 68. A mai vásáron volt először román megszállott területeiről való 2 vagon sertés, amelyek 74—76 ár-folyamon keltek el.

Gyümölcspiac. Megy 14—16, egres 20, barack 20—8, őszibarack 20—60, körte 6—24, alma 5—12, szeder 8, alma 5—11, málna 40, befőzni való ringló 10, ennyivaló ringló 8, vörös szilva 10, sárga dinnye 40 K kgr-ként.

Dollárt és más idegen pénzt, aranyat, ezüstöt legelődrágábban vesz **Simon György** DEBRECEN, Kossuth-u. 11.

Apró hirdetések.

Debrecze i Gazdak Bankja Részvénytársaság Kossuth-utca 17. Köleső-nöket folyósít házakra, — földekre és értékpapírokra Betéteket elfogad, a betétek után kamatot ad. Értékpapírokat és idegen pénzeket vásárol és elad. Elfogad értékeket megőrzés céljából és bérbe ad (sáfé deposit) pánélrekeszeket. Takarékpénztár és bankügyletek minden ágazatával foglalkozik. Feleknek minden pénzügyi műveletnél rendelkezésre áll.

Bélyegzőgyár és vésőintézet PAULÓ I. Batthyányi-utca 22. Telefon 1365.

Forgács István műorás Bálfogas-u.

Molykár ellen szörme és téli ruhák megőrzését a legnagyobb biztonságban beraktároz **KOVÁRY és ALT-MANN** Piac-utca 42.

SZÖVETEK, polgári és egyszemélyes külön-böző katonai felszerelési cikkek július 15-ig minden elfogadható árban kaphatók **oros Sándor** üzletében Piac-u. 69. szám.

MEGHÍVÓ

a Csanak József Kereskedelmi Részvénytársaságnak 1921. évi július hó 31-ik napján d. e. 10 órakor a saját irodájában tartandó

IV. rendes közgyűlésére.

- Tárgysorozat:
1. Az 1920-ik évi mérleg, eredmény-számla megállapítása, ennek kapcsán határozat az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése tárgyában.
  2. Határozat az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentvénye kérdésében.
  3. Határozathozatal a részvénytársaság vagyonváltásának mikénti lerovása tárgyában.
  4. Alapszabálymódosítás.
  5. Igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak megválasztása.
  6. Esetleges indítványok.
- Mérleg és eredmény-számla az üzletelviségünkben van közszemlére kitéve.
- A részvénytársaságnak alapszabályszerű időben a részvénytársaság pénztáránál vagy a Közgazdasági Bank és Váltóüzlet Rt. Debreczenben cégnél helyezendők el.

Az igazgató: ág.

Lapkihordó asszonyok felvétetnek lapunk kiadóhivatalában Piac-utca 59. szám alatt.

A Magyarországi Zsidóságról

A magyarországi zsidók statisztikája című nagyrészt 0-0 és aktuális mű 0-0
Irta: ifj. Wessprémy Kálmán
Ára 24 korona.
Vidékre postán 26 korona.
Kapható lapunk kiadóhivatalában Piac-utca 59.

Kifutófiu azonnal felvételük lapunk kiadóhivatalában, Piac-utca 59. szám alatt.

MÜLÉP

kilogrammonként 320— K
És minden méhészeti felszerelés (Boczonádi rendszerű kaptárak) legjutányosabban kapható
HORTOBÁGYVIDÉKI MÉHÉSZETI R. T. Debreczen, Apaffy-u. 22. sz., mint **BOCZONÁDI MÉHÉSZETE** Ujpest, képviselők.

CSURKA „KEGYELET” Temetkezési Vállalat Debrecen, Kossuth-u. 8. Közösönsgélyző épület.

Bármilyen temetéseket vidéken is legolcsóbb napi áron a leggyelmesebb kiszolgálás és személyes felügyelet mellett végez. **Dus, nagy választék.**

Rühkenőcs, Kreolin, Kénvirág, Káliszappan és mindenféle fertőtlenítő szerek
„Radikál” patkányirtó szerstb. Telefon 14-80. legelődrágábban beszerezhetőek be Telefon 14-80
Korzó Drogueria Debrecen, Piac-utca 42. sz.

Magyar Nemzeti Könyv és Lapkiadó-vállalat Részv.-Társ.

KÖNYVNYOMDÁJA

Telefon 3-48 sz. Debreczen, Piacz-u. 59. sz. Telefon 3-48 sz.

KÉSZIT:

minden a sokszorosító szakba vágó munkát u. m.: rovatos iveket, folyóiratokat, kereskedelmi és más nyomtatványokat. Esküvői és eljegyzési értesítéseket, névjegyeket, gyászlapokat, műsorokat és falragaszokat

Költségvetéssel készséggel díjmentesen szolgál.

Nyomatott a lapkiadó Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadóvállalat nyomdájában Debreczen, Barancz József-ut 59.